

Felvidéki Híradó.

VEGYESTARTALMÚ HETILAP.

A Magyarországi Kárpát Egyesület Herczeg Szász Coburg-Gothai Fülöp Ő királyi felsége védnöksége alatt álló Szittnya Osztályának közlönye.

Előfizetési ára:
 Egész évre 3 ft — kr.
 Fél évre 1 — 50
 Negyed évre 80

Feloldó szerkesztők:
VÖRÖS FERENCZ és NAGY ISTVÁN
 Selmeczbányán, Tur.-Sz.-Mártonban.
 Megjelenik minden **vasárnapon.**

Hivatalos hirdetések díja:
 100 szög 2 ft., ezentúl minden megkezdett száz szönnél 50 kral tóbb.

Erkölcsestestítő Egyesület.

Nagy horderejtű egyesület alakult e czimben a fővárosban. Messzeikiható tevékenységére van az egyesület hivatalos szomorú közérkeztési viszonyaink közepe. Midőn ifjúságunk egyesesen ki van szolgáltatva a romlásnak és tönkretételnek.

Csak egy századdal kell visszamenni történetünkben, hogy megtaláljuk a legerőteljesebb, legteljesebb nemzeteket, melyről héterszázszerte híres volt a magyar. S ma napiság szomorúan dobban meg a honfi keble, ha széttekint a tönkreslányult, összegörnyedt, halavány ifjúság között.

Hol van az a hős ifjúság, melynek kebelében egy Kínizsi, Báthory, Tököly növekedett fel; hol van az a nemzetek, mely hazánk véres csatáiban mindig győzelmesen küzdött meg három annyi ellenséggel?

Nincs sehol!
 A katonasorozási jegyzőkönyvek nagyon elszomorított képet nyújtnak a testi és lelki tönkrejutásnak. Az a nemzet, melynek eddig minden fia született katonává volt, ma már alig tudja kiállítani a 30%-nyi katonai erőt, sőt vannak vidékek, ahol 100 közül alig találunk tíz katonának való embert.

A föld népe, mely már életmódjával fogva is mindig a legtöbb kamanyagot szolgáltatva, annyira elenyült erőben, hogy aránylag már annyit sem szolgáltat a katonai létszámhoz, mint amennyi az úri intelligens osztályból kikerül.

S mi ennek az oka?! Hol van az erőd, mely végveszély felé vezeti a nemzetet?

Sokan a kulturát vádolják! Ezek a maradiak, akik jágatva emlegetik a régi jó idöket, melyekben az erkölcsestestelenségről szó sem lehetett. Nincs igazuk az öregeknek. A kulturának nincs visszaható ereje, befolyása az erkölcsestest, bizonyíték erre az, hogy a magánérkölcsestest Franciaországban ma erősebb alapon áll és nagyobb védelemben részesül, mint XVI-ik Lajos és utódai idejében.

Ne bántsák a kulturát, nem az a hibás.

Magya a téves útra indult társadalmi élet az erőd oka minden erkölcsestest bajnak s itt kell keresnünk kútforrását az elcsatnyulásnak. S mikor a társadalmat vádoljuk, akkor tegyük szívünkre a kezünket. Gondoljuk meg e tény horderejét, nehogy a dolog ödiomját fejünkre vessék vissza.

A vád súlyos, de igazságos!

A társadalom testén rágódik az erkölcsestestelenség fekélye.

A francia udvarok erkölcsestestelensége átfolyt a nép vérebe is és a mi társadalmunk intelligenciájának minden bñne szintén átfolyik a köznép, a földmívelő lakosság körébe.

Hova vezet ez?

Hol lesz a megállapodás? Nem fullad belé a következő nemzedék a testébe, melyet az elődök könnyelműsége tengerre engedett növekedni?

A tíz paranesolat is azt mondja: „megbüntetem az apák vétkeit harmad és negyediziglen” s a nyugvó ösök sírját az unokák átka fogja megbolygatni.

„Vissza, vissza a lejtőről!”
 Ez döngi elénk az „Erkölcsestestítő Egyesület.”

Sennyei Pál báró, főrendi házunk nagyérdemű elnöke és Irányi Dániel orsz. képviselő emelték fel a Cherub patlosát, és felsülyedéstül.

Szíveljük meg az intést és gondoljunk nagy költőnk szavára, hogy: „Minden nemzetnek támasza s talpköve a tiszta erkölcsestest, mely ha elvész, Róma ledől s rabigába görnyed.”

Az erkölcsestestítő egyesület kitűzte lobogóját. Induljunk utána, támogatassuk és segítsük.

Legyen jelszavunk mindig és mindenütt:

„A tiszta erkölcsestest!”

Justh Kálmán.

Neczpáli Justh Kálmán született 1830-ban Neczpállon, Turóc megyében. Atyja Justh Ferencz házvezetelnök, anyja Szulovszky Anna volt.

Atyja gondos nevelésben részesítette őt. Növendéke volt a bécsi Theresianumnak, a jogot pedig Győrött és Pozsonyban végezte.

1861-ben Turóc megye felső járásában szolgabíróvá választották s e hivatalt 1865-ig viselte, midőn a stubnyai kerület országos képviselővé választotta. E kerületnek 1875-ig volt népszerű és kedvelt képviselője.

Különösen népszerűségének és személye iránt való ragaszkodásának lehet köszönni, hogy nemzetiségi ellenjelöltjei felett mindig fényesen győzedelmeskedett, habár a nemzetiségi párt legnépszerűbb vezéreivel állott nem egyszer szemben, kiknek érdekében pártjuk a legnagyobb fanatizmussal küzdött, hogy győzelemre juttassa; azonban mindig veszteséggel voltak kénytelenek visszavonulni a

TÁRCSA.

Egy huszonöt éves jubileum.

Van Turóc megyének egy érdemes, tipikus alakja, ki mindenütt ott van, hol közzégyűrt tanácsoknak, életbe vágó, társadalmi kérdésekről van szó, mindenkor pontosan, sőt a legtöbb esetben elsőnek szokott megjelenni s kit a nálánál ifjabbak rendszeren Lojzi bácsinak, a vele egykorúinak pedig csak Lojzónak szoktak nevezni. Ezen Lojzi bácsi, ki igazán érdemekben öszült meg, senki más, mint Velits Alajos. Ő ünnepelte még június hó 23-án lászófalvi egyszerű úri házában az ivánkafalvi egyházi felügyelőségnek 25-ik évfordulóját. Szép idő, mit az Úrnak szölejtében, mint világi felügyelő töltött, híven, odaadással, valóban protestans szellemben! Egyháza, barátai, rokonai, tisztelői és ismerősei siettek őt a nevezett napon üdvözölni. És a milyen egyszerű az ő élete; épp oly egyszerű, zajtalan volt az ő megünnepelése is. A milyen munkás, tevékeny, pontos, buzgó ő a közszolgálatban; épp oly meleg öszinte szívvel fakadóak voltak azok az üdvözlések is, melyekkel őt egyekes és testületiek kitüntették. De én csak meggyőződésemet fejezem ki, midőn állítom, hogy a kitüntetés, melyben a napon részesült, nem áll arányban az ő érdemehez; valamint azt is sajnálom kell, hogy polgártársai között nem akad senki, a ki az ő érdemeit e lapok hasábjain méltatta volna. Minthogy ez lélekemnek fáj, s minthogy én az érdemeket bölölni tudok; minthogy én az elismeréssel adozni szeretek; azért, habár némileg el is kéve, megkísérlem Velits Alajos érdemeit felsorolni. Bo-

csássák meg azon tisztelt olvasók, a kik őt ismerik, a kik az ő munkálkodásának régi és folytonos szentnani, ha én, ki oly egész közletről nem ismerem, csak valóni fogom az ő érdemeit.

Velits Alajos turóc megyei földbírtokost laukdatlan szorgalom, ügybuzgó tevékenység, páratlan lelkiismeret jellemzi. Bence a képesség nem csakélyebb a szilárd akarattal, ez pedig épp oly erőteljes, mint a milyen kiváló az ő képessége. Megyék, egyházi kasszinói gyűlések csak akkor nem látták őt, ha vagy igazán ágyhoz szegzett beteg volt, vagy, ha egy és ugyanazon időben többféle ügyet tartott. Mig az első, hála Istennek, csak ritkán, az utóbbi gyakrabban történt meg s ez utóbbi eset, mindig fájdalom okozott neki, mivelhogy nem lehetett minden gyűlésben jelen. Nem lehetett ez esodálni egy Velits Alajosnál, a ki arról tudjuk, hogy ő minden iránt élénk érdekeltséssel viseltetik. Politikai, egyházi, iskolai, társadalmi érdekek buzgó apostola ő s nem tudom, ki volna hozzá hasonló? Politikai közszolgálatát 1848-ban kezdte, mint alispáni írnok, majd megyei főjegyzővé, később pedig törvényeszeki bírónak lett. Jó tollával, világos, meggyőző eladáásával, gyors fellegásával nem egy ügyben döntő szerepe volt. A megyei gyűléseken előbb és most is kiváló szerepet játszott és játszik, és hogy nem éppén vezérszerepet játszik, annak oka az ő hétköznapi szelleme ő s a körülmény, hogy Turóc megye intelligenciája sokkal miveltebb, semhogy az egyéni meggyőződést tisztelni nem tudná, az elkeseredett part-harazokat ne gyölnölné. De habár Velits Alajos, bekeszerető, engedékeny szellemű férfi is, egyben azonban sohasem engedett, abban tudnifillik, hogy a magyar államérdékét mindenkor ott a hol erre alkalom

kinálkozott, de következtetéssel ne érvényesítse. Innen van az hogy ő a vármegye részéről mindenkor a legnagyobb bizalomnak örvendett és örvend. Mint virilista részt vesz az adókövető bizottság ülésében, a képviselő választókat összeíró bizottság elnöke, s már kilétez izben volt a stubnyai választókerületben választási elnök s különösen az utóbbi terhes feladatát mindenkor tapintattal oldotta meg. Egyházat, mint annak felügyelője, virágzásnak indította, észélyes, buzgó vezetésével. Az ivánkafalvi egyház, melynek ő immár 25 éves világi vezetője, azelőtt anyagilag is rossz helyzetben volt, de Velits Alajos tudott ezen a bajon is segíteni. A papi és tanítói fizest rendezte, az iskolázást pedig egyenesen felvirágoztatta. Mig azelőtt 35 százalék járt iskolába, jelenleg már 90 százalék látogatja rendszeren az ivánkafalvi protestans iskolát. Az ivánkafalvi anyae gyházhoz 24 leányegyház tartozik, majdnem valamennyinek van iskolája s ő ezen iskolák egyetemes vizsgálattól sem maradt el, mindenütt lelkesítve, buzdítva, a tanító, a születek és gyermekeket egyaránt, mint vizsgálati elnök. Anyagilag is sokat áldozott, a mennyiben neki jutott ki az országrész abból a költésből, a melyvel az ivánkafalvi templom csinos toronnyal lett ellátva. Majdnem mindn iskolában, mely az ő felügyelése alatt állt, évente szokott a vizsgálatnál jutalmat osztani ki azon növendékek között, a kik a magyar nyelvben legnagyobb haladást tanusítanak. Szépen jellemzi őt, hogy a móta ő az ivánkafalvi egyház felügyelője, azóta annak mindig magyar szellemű papja van, pedig tudjuk, hogy Turóc megyének csak három magyar szellemű evang. papja van. Szépen jellemzi őt, hogy ő volt az, a ki első magyar nyelvben vezettette az ivánka-

falvi egyház jegyzőkönyvét. Velits Alajos egyházának nemesak felügyelője, hanem tanítója is. Ő hozta be ugyanis a vasárnapi iskolázást az ivánkafalvi anyae gyházba oly képen, hogy az egyik vasárnap ő maga oktatta a hivetek a közhasznú ismeretekben, másik vasárnap a lelkes, harmadik vasárnap pedig a tanító. Nem felejtethem el kiemelni azon egyéni szeretetreméltóságot sem, hogy ő a tanítóknak nagy barátja, mint ilyen tagja a turóc megyei általános tanítóegyletnek s ha csak akadályozva nincsen, örömmel vesz részt az egylet gyűléseiben.

A mi pedig az ő szereplését a zúzófalrajai állami tanítóképződenél illeti, mint annak 15 év óta igazgatótanácsosa páratlan ügybuzgalommal látogatta ez intézetet. be-folyó annak anyagi és szellemi ügyeibe. Az ifjúságnak barátja s évente 3 frrtal jár) az ifjúsági könyvtár költségeihez. A tanképzési vizsgálatoknál jószívű, de igazságos bíró és semmi sem fekszik annyira szíven, mint az, hogy képzett, törhetlen hazafias szellemű ifjakat képesiten tanítókká. Ezért tiszteli őt a tanári kar, bizalmas modorúrárt pedig szereti.

Harmadik működési tere a politikai, egyházi mellett a gazdaság. Ez alapja a kettőnek. Lászófalvan, ott, a hol a Turóc-vezérlől északnyugatnak hanyarodik, a folyócska balpartján egy nem nagy dombon fekszik háza, mely kivülről ridegnek látszik, de biztosítatnak mindenki, hogy belülről meleg, magyar vendégzeretetre talál. Hát a ki még dohánys arra valóssággal keleti élvezet vár a kivülről ridegnek látszó falakon belül. A házi úr nem késik vendégek finom dohánnyal kínálni meg. Lászófalvi termés. Illet, iz mind oly kitudó. Sajátkezűleg vágja. Csüinkdohánya oly finom,

gyakran véres veredésekkel végződött választásokról. Ellenfelöltjei voltak Goezard, Paulinyi Tóth Vilmos és Mudron Pál.

Nem lehet tagadni, hogy ezen választások tetemes anyagi áldozatokat követeltek, de megyénk főispánja soha sem habozott s mindég kész volt hazájának s a magyarság szent ügyének ezen áldozatot megfizetni; mindég kinyitotta erszényét valahányszor ezt a nevezetesi túlzóktól veszélyeztetett hazafiai érdekek megóvása követelte.

1875-től kezdve visszavonult a közpályától s kizárólag családjának s szakértelemmel kezelt gazdaságának szentelte idejét. Így találta őt testvér-bátyja id. Justh György állásáról történt lemondása, kinek utódjául ő lett kinevezve.

Kinevezése az első pillanatra meglepte a megye közönségét, de csak azért, mert a magyánban élő férfira, ki a közéletben szerepre soha sem vágyott, senki sem gondolt s személye az állásra a megyében kombinációba nem jött. De a kinevezés általános meglepődéssel s megnyugtással fogadtatott, mert megyénk főispánja oly tulajdonokkal van felruházva, melyek őt állásának betöltésére minden tekintetben képesítik. Rendíthetetlen hazafisága, puritán, tiszta jelleme, határozottsága, emberismerete és független vagyoni állása mind olyanok, melyek elég garanciát nyújtanak arra nézve, hogy megyéje kormányzatát jól fogja vezetni.

Ennyit kívántunk csak röviden főispánunk múltjáról elmondani.

Az alábbiakban beiktatása alkalmával mondott beszédét közöljük egész terjedelmében.

Tekintetes megyei közgyűlés!

Midőn e díszes helyet koronás apostoli királyunk kegyelme, s a magas kormány kitüntető bizalmából a mai ünnepeken alkalommal elfoglaltam s a törvényhatóság melyen tisztelt közönségét mint e megye újon kinevezett főispánja e minőségben először felvölölni szeretem van, önkéntelenül is átváltotok előttem a multnak emlékei, melyek visszaidézik lelki szemem elé ama dicsőült férfiak alakjait, kik hazánk alkotmányos korszakának újrabeültével e fényes állásban elődeim valának és kiknek sikerdús

szerelése s működésével e megye közel multja annyira összefonott.

Egy nagyevű és fényes történelmi multtal díszeskedő család ivadéka, boldog emlékü báró Révay Simon ő Nagyméltósága volt az, ki az alkotmányos Agra beálltával e megye főispáni székét elfoglalta s ki mint e megye fia az akkori nehéz s még mindnyájunk életem emlékezetében lévő viszonyok folytán gyakorta a sze vedélyességig monó partusnak közepette is, közel egy évtizedet át vitte böles tapintattal és mérséklettel e megye kormányzatát.

Útódja a kiváló államférfi telettségei és mély belátással párosult erélye által egyaránt kitűnt néhai Nagyméltóságú báró Radvánszky Antal bár nem e megye szülöttje volt, közzserzetének ürvelettel s büszkén vallottuk őt a magunkénak.

Áldott legyen höfönj éretyekben gazdag s e megye jólete emelésére szentelt életüknek az utókor hálas elismerését kiérdemlő emlékezte.

Közvetlen hivatalból elődom idősb Justh György testvér-bátyám érdemeinek méltatása nem hozám, a közeli rokonság tartozik; e megye közéletben kora ifjúságától kezdődött szereplése mindnyájunk előtt sokkal ismeretesebb, semhogya e közönség az ő működéséről magának elfogulatlan ítéletet ne alkothatna.

Tekintetes közgyűlés! Megvallom, kétszeresen, jönelézem érzem az elem társó feladat súlyát, ha megmondom, hogy az általam imént kiemelt kiváló elődök után nékem kellene ez állást betöltenem, melynek elnyerhetőségét öszintén mondatom, soha sem törekedtem; nékem, ki a közéletben szereplésem egész ideje alatt mindig kerítve minden feltűntet, a jó ügyért folytatott küzdelmeimben is mindenkor csak a közketonak sorában foglaltam helyet s vezérszeropet a magam számára soha sem követeltem.

De mintfogó minden egyes, hazája ügyét szolgálói hivattól polgárral, még ha ezzel esetleg áldozatot hozna is, csak kötelességet teljesít, ennek tudatában, eroim gyengesége dacára sem haboztam a nékem felajánlott eme díszes tisztséget elfogadni, midőn megmondotam, hogy ezáltal hazámnak teltek szolgálatot; nem haboztam kiváltképpen elfogadni, tudatában lévén annak, hogy nehéz állásban egy kipróbált hazafias érdemű tisztikárnak — a melynek támogatását ezenül ünnepelesen kérem — vállivetett együttműködésére számíthatok.

Ódaodó buzgó támogatás a vezér nehéz

állását mindig tetemesen megkönnyíti; a melyen tisztelt közönség és tisztikar részéről leendő buzgó támogatással eseten erősen bizom abban, hogy állásom betöltése és feladatam megoldásánál jeles elődeimet ha utólrni nem is, legalább megközelíthetni fogom.

Tekintetes közgyűlés! Nem kívánok ez alkalommal a közigazgatás teljesítésére illetőleg kázzunkban a jogtörténelmi fejlődés nyomán érvényre juttatott önkormányzati elv természetének annak idejűs fejtetésébe beavatkozni, sem annak a megyei tisztviselők választásával kapcsolatos elonyolt — vagy esetleges hátrányait szemben a sokak által pártolt kinevezési rendszerrel párhuzamba vonva, bírálgatni, hanem egyedül eszpán annak az egynek felmentésére szorítkozom, hogy a viszonyok változával szükségképp e kor igényeinek megfelelőleg átdomított megye, ha nem is az előbbi széles önkormányzati alapokra tekintve, de az államközműzattal közéleti szervek összeköttetésébe hozva jelenlegi helyzetében is olyan jogok gyakorlatában van, melyek által a hatáskörébe utalt ügyek intézése tekintetében k-ho részvét tanultásia esetén, nemcsak magára a törvényhatóság közigazgatás menetére gyakorolhatának jötköny befolyás, hanem egyszermind az elszábot megyei élet felépítésére is kivétel nélkül mindenütt eredményezhetők.

A törvényhatóságok rendezéséről szóló országgyűlésileg csak nemrégiben letérnyált törvényjavaslat, mely törvényerőre emelkedve már a legközelebbi jövőben életbeléptetendű fog, a megyék főispánjait széles kiterjedéssel jogokkal és munkakörrel ruházta fel, és ilykép a főispáni állásra, mely különösen a régieb időkben pusztán csak méltóság volt, most mintegy a megye elsőrendű hivatala jellegét nyomat.

Áthata az e hivatalos állással járó kötelességek teljesítésének tudatától, kijelentetem, hogy mint a magyar állameszmének, — melyet ápolni s melynek tekintélyt szerezni kiváló feladatamál tartandom, — rendíthetlen híve, mindig oda fogok törekedni, hogy e megyében békés egyetértés tartassék fenn; igyekezní fogok mindenkor oda hatni, hogy a megyei közigazgatás mentül igazságosabb, gyorsabb és pontosabb legyen.

Részemről mindezek megvalósítására az igen tisztelt közönséget állandó jóakaratom, — pártatlanságom, — igazságszeretetem és határozottságomról egyaránt biztosíthatom.

Midőn e főispáni szék elfoglalásával szives támogatásokat utolag kérem, szavaimat minden igaz hazafinak ama soha el nem évülő inaszerű óhajával zárom be: **Éljen a király, éljen a hazá!**

A selmezi önk. tüzoltók ünnepe.

A selmezi önk. tüzoltók nagy jelentőségű ünnepre gyűltek egybe mult vasárnap a selmezi város háza táncsterében; azon tagjainak megjutalmazása kepezte az ünnepek eseményét, kik 10 és 5 év óta állanak immár a tüzoltó intézmény szolgálatában.

A nagy számban jelen volt egyleti tagokak Bernhard Adolf egyleti elők melegen üdvözli s megragytán az ütést, elvárja a választmány intézkedése a megjutalmazásra, illetve az érnek kiosztására nézve s felolvassa azok neveit, kiknek a választmány az érmet oda ítélte. — Mirc Ocsosvsky Vilmos polgármester hosszasan méltajta a tüzoltó intézményt, elismerést szavaz a működő tagoknak s buzdítolag szöl hozzájuk az n obaján k kifejezése mellett, hogy valamint ez ó város fia egykoron búszkeségöknek tartották a polgári örségre va ó felvételt, úgy ne legyen fiatalabb polgártársaink között egy se, ki ne helyezze búszkeségét abba hogy ő is tagja a selmezi önk. tüzoltó egyletnek, mely ügybuzóságának oly sokszor adta már tanujelét s melyet még most is az a nemes lény, az az emberszeretet tart fenn, a mi neki egy évtized előtt lélt adott.

A jelkesítő szavak után Bernhard Adolf elők az alábbi egyleti tagoknak kiosztotta az érmet. A jelenlevő pártoló tagok minden egyike kitüntetett hangosan megéljenek.

Tíz évi szolgálatért érmet kapott:

Marschalco Gyula	Parvy Károly
Gulrich József	Itcze Benó
Ochltudog Ignác	Ertl Vilmos
Szenauter Rezsó	Piccin Alajos
Marok Antal	Rátghöz Márton
Schoko Mihály	Till Dénes
Gaspark János	Kmet Károly
Junglusz Agoston	Waigel János
Kuna Dani	Welios György
Novák Károly	Rappensberger Flóris
Posch Károly	Telich István
Pleva József	Cseh Lajos
	Gasperek Ferencz

Öt éviért:

Huber József	Chvata Adolf
Horák Vilmos	Hamrák Imre

oly vékony száakra van metélve, hogy a török sultán megrigyelte. Hija, nagy gondal volt az ápolva, szedve, szárítva, öszserakva, aprítva. Ehhez is kell türelem, kitartás, mértés. Azt pedig egy dohányszem sem tanácsolom, hogy az ő 15—20 évi dohánnyújtómenyét lássa, mert a mint meglátta, igazgató lesz a vágatól bírhatni azt s egyet sem szolok, hogy nem támadnak benne büns gondolatok, abból a dohánnyól top-hatni! Képzeldék is szenvedélyes dohánysz uraim, 15—20 éves dohány, válogatott szub-dohány esomokban, gálósi, perza sah, bolya, verpelti stb. Ugyan ez finomra vágya zsákokban. Oh irigylésre méltó örökösök e dohánnykinesnek! „Sic vos non vobis, pelleria fertis oves.“ De hát mit ér a szép, jó dohány szép és jó pipa nélkül? Van az is elég, nyafias olvasom; oly pipagyűjtőmeny van Lojzi bácsinak, hogy Ádam látta párját. Csak a műértő tudná megmondani, hogy melyik mely korból van? Mennyit ér? én biz nem tudom, de azt meg már bizonyosan tudom, hogy a legkényesebb szűz sem oly féltékeny éretyére, mint Lojzi bácsi a pipára. Gyűjtőmeny az ő achillesarkja. Minden pipa azt látszik mondati, hogy „noli me tangere.“ Egyezer egy barátommal voltam látogatóban nála. Megjegyzem, én pipáni nem szoktam. Barátom igen, és mint ilyen a legelősz szép pipához nyúlt, mely abban a perzebén a földre hullott. Bennem előlött a vérkeringés. Éreztem, hogy sápadt vagyok. A házi ír möhön kapott a pipa után, felvette és ő szeresem... nem volt eltörve. Ah! a hajótört nem őrál úgy megmentésének, mint én annak, hogy a pipa őssze nem törött. Fel is tettem magamban, hogy kivánsi barátommal nem megyek többé vizitelli Lozi bácsimhoz. Annyit azonban mondhatok, hogy némely pipája igen szép

értékes, sőt egy kéttő híresebb emberek pipája volt. De talal egy nem pipás ember is sok más érdekes tárgyat szóbatában, melyek bizony az én irigységemet is felébrésztették, pedig nem vagyok irigy ember. Ilyen tárgyak példái: a Vasárnapi Újság teljes gyűjtőmeny, br. Józiska Miklós öszszes művei, Katona Istvan nagy történeti munkája, Szalay, Horváti történeti művei, sok régi okmány, ezek között néhány árpadána. Ez utóbbiak rendkívül nagy kincs, s ezen mindenféle okmányunk halmazából, mely még most valóságos csaot képez, fog keratenni Lojzi bácsi, ha a jó Isten is egy barátja egy monographiát, mely bizonyára az öszszes magyarországi monographiák között a legérdekesebb lesz, t. i. Turözmege monographiáját. Velits Alajos azonban nem olyan mint a méh, mely csak a virágot keresi fel, hogy abból mézet gyűjtjön; ő olyan, mint a hangya, gyűjt mindent, a mi össze gyűjthető. Így van neki kétszázezer darabból álló bélyeggyűjtőmeny, a melyben a világ öszszes állama képviselve vannak. Mindöz nem szerint és százeanként esomokakba kötve és rendezve. Ehhez is kell türelem és kitartás. Ujabb időben még állatgyűjtőmenyét is törekszik szerezni magának. Már is van egy pár szép madarapjúdánya. De ha valakit sem a dohánnyújtómeny, sem a pipa, sem a könyv, sem az okmány, sem a bélyeggyűjtőmeny nem érdekel, és mégis szorakozni óhajtatna, akkor kérje ki magának a házi ír anekdota gyűjtőmenyét és olvassa azt. Nem sikamos, porias élezyék és villanatok elég, hanem igazán élvezetes elbeszélések, talpraesett névjegyzékek, ellenvetések, négynevezett „bonnott“-ok, híreves emberekről, kitűnő férfiak szájaból. Mind-ezek a hangya szorgalmú Lojzi bácsi sajátkezűleg írta össze hírlapokból, köny-

vekből, a mint azokat olvasta. Felsőgek egy könyveske, kitűnő szorakoztató szer! No de hagyjuk el már szóbatát, melyekben kitűnő rendtelenség honol s haladjunk gyors lépésekben a nem éppen rendezett ulvaron át fázadosának legesebb gyümölcséhez, boldogságának kuttorszához, nemes ambíciójának búszkeségéhez, a... kerthez. Xenophon nagyon dicséri Cyrust a hős királyt, hogy egy óriási nagy kertet sajátkezűleg ütettet ki válogatott gyümölcs és díszfalakkal. En nem vagyok Xenophon, de Lojzi bácsi csakugyan hasonlít Ciruszhoz annyiban, a mennyiben egy 3 holdas kertet sajátkezűleg ütettet le válogatott fajú gyümölcsfával. Nincs itt tehát szó díszkertől, hanem van egy egyszerű, de szépen, észszerűen berendezett gyümölcsös kertről szó melyben 1500 darab különféle fajú gyümölcsfa áll szép sorokban ütelve, s melynek földje teljesen alagesőveze van. Mily búszkeséggel mutogatja ő fajt vendégeinek, mindegyik fajú fajnevet könyvénélkül tudja s ha ősz felé van miből szakítani, szivesen megkínálja az embert a kedves, finom ízű gyümölcseivel. Mily féltékeny/en ővi ő gyümölcsöket, mint Egyiptom mesés királya kinevelt. Tavasszal aggódva nézi a felhőket, az estét nem jön e jégész, fagy; nyáron át gondosan szedi le a hernyót, a fathuyajtasokat, megvizsgálja a kérget, nincse jelen valamely veszedelmes féreg, mely ellen védeni kell a fat? És hogy fáj lenének, ha valamely fanak pusztulnia kell! Nemes szívű nemes gondolkodó ember csak ilyen lehet; a sziveten, léha, gyűlöli a természetet. Lojzi bácsi már tudja, mit jelent az egy napon elveszteni hosszú éveket fázadosának célját, sikerét, egy szebb jövő reményét. Néhány évvel előtt, midőn Turözmeget egy nagy fagy láto-

gatta meg, kerje elpnszult; de ő nem csüggedett, szivét facsaró fájdalommal fogott hozzá munkájához s Isten segítségével teremtett magának szebb kertet, mint az első volt. Egy pár nappal azelőtt voltam Lojzi bácsi gyümölcsös kertjében s látva e tömör, kedv szép fat, és ezeken a esábitó kertet, mosolygó almat, a hesperidék kertjéről keztem álmodni. Édes, boldogító érzelmek jár most Velits Alajos kertjében fel s alá. És esáladék, a ki az ő ridék kiséje-ről ítélve, magasabb aesthetikát várt nem keresne, Pompás rózsafák között vezet el az út gyümölcsfái közé. A szép utat nyit a jónak és hasznosnak!

Voltak azonban Lojzi bácsinak gancsolói is nagy számmal. Különösen, a kik egyenletlen, gördes, dúndvas, szemes udvarába jöttek, szolták őt megróni Cynikus, egy mond, ruházatatában, cynikus udvarában is. Nem alapos, sőt nagyon is fölleltes ítélet! Igaz, hogy udvara díszetlen, de a ki tudja felöle, hogy háztájának berendezése bizonyos természetességgel járt el; hogy egy pár évvel azelőtt öszszes gazdasági épület a lángok martalékává lettek, már pedig ezen gazdasági épületek épp a mai udvaron állottak, hogy neki tehát új épületeket kellett emelnie, hogy a tagosítási által val vezes helyen kapott földjeit ropant áldozattal kellett terméköpessé tenni, az nem fog esáladkozni azon, hogy udvara még mindig díszetlen. Egy gazda ember a mostani időben minden línust számtalozó köréből. Velits Alajos alakított magának kitűnő kertet, földhírtokát oly terméköpességre emelte ökszeri gazdasáza által, hogy kevés a párja és udvarát hagyta kitlenek és szó nélkül térte a gancsolokhoz. Amde előtt annak is az ideje, hogy udvarát rendezze. Ha a jó Isten élteti, legalább ez az

Bogya Mihály
Lászkay Gusztáv
Csernák Ignác
Papp György
Zimmermann Pál
Greguss Antal
Czerva Vilmos
Irmler János
Pauer János
Bányik Lajos

Kransz W. G.
Zauzotto Lajos
Tandler Gyula
Kaspárek Ede
Langauer József
Posch Adolf
Sommer Gusztáv
Schvott Árpád
Szegez Imre
Chrzanovszky József

Helvig Manó.

HIREINK.

Zólyomból. Hymen. Kármán József beszteczebányai ev. iskolai tanító e hó 18-án jegyezte el Draskóczy Paulk. a. a b gyarmati ev. lelkész kedves leányát. Tartós boldogságot kívánunk az új párnak.

Beszteczebánya város rendeletére e hó 19-én a reggeli órákban hozzát látták a stávnicskai kút ujjalakoztató-szához. A munka végzésével megbízott nap-szónas alig szállott a kutba, az abból ki-ömülő gázok már is magánkülvilí állapotba ejtették, úgy hogy a leggyorsabban kellett a felszínré kiűzni, s vízzel lemosolni, mire a szegény ember az örülthöz hasonlóan a réten futni kezdett. Csak lassankint tudták vele megérettetni, hogy már veszélyen kívül van. Az összes munkálatok vezetésével a városi mérnök, Ujlieji van megbizva.

Ragály fészék. Beszteczebányán rég panaszokdának arról, hogy sok a typhus beteg. Van eset rá, hogy tavasszal s összel 50—70 typhusbeteg van a városban, melynek levegője s vize első pillanatra egészséges. A vizet illetőleg azonban még sem vagyunk teljesen figyelésre méltó állapotban. Igaz, hogy a vízvezetéki vizet rendszeren ivóviznek nem szokták domból kapja; köztudomású, hogy e vizet meríti a legtöbb lakos. Minden este érdekében állana a városi előjárásnak e két kutat megvizsgáltatni, s ha a gyaru, melyet pedig illetékes rész támasztott, alaposan bizonyul, azokat menten le is zárát. A vízvezeték építése így is égető szükségké kezd válni, mely aligha nem fontosabb, mint egy kaszárnya költséges építése. De még más baj is van, a mely

megérdemli a figyelmet, s ez a városi köz közház. Illetékes forrásból tudjuk, hogy az épület nem csak hogy meg nem felel cél-jainak, de egészségi szempontból egyenesen káros. Megfűtötték csetek, hogy tüdgyug-ladást vagy sebesültet hoztak a kórházba, s alig volt a patiens lábadócsőfében, már megkapta a typhust. Ugy látszik hogy falai és levegője teljesen infúziálva vannak, s így e körülmény nemcsak az odakerült betegekre, de a szomszédságra nézve is veszélyes. Ha e dolog teljesen igaznak bizonyul és hisszük hogy a város, melyről tudjuk, hogy napról napra emelkedő állatá-nos követelményekkel, viszonyainak arányá-ban, lépést tart, s gyökéresen fog a bajon segíteni.

Beszteczebányán e hó 19-én a heti vásár megkezdése előtt egy zölség-nyas paraszasszonyt hoztak találat. A hullát beszéltették a városi kórházba.

Óriási zivatar vonult el Beszteczebányán fölött szerdán éjjel után. Mint többen állítják jég is esett; károkat azonban nem okozott, mert az utóbbi napok rekedő hősege által kiszáradt föld mohány szitta be a záport.

Beszteczebányán Ghollam Hmssein Kán a perza sách udvari búvésze előadásokat rendez. Vámbérytól ajánlo levele van, melyben a tudós őt a közönség párt-fogására melegen ajánlja. Első előadása alkalomából kiadott programja nagy változa-szágokt ígér, a mennyiben 23 színműt tartal-maz három részletben. Előadásai Budapest-en az Orpheumban, a hóv a telen át szerző-dette volt úgy szintén más nagy városokban kiváló tetszésben részesült. Beszteczebá-nyán Korintucziára indul, innét pedig Rozsahegyret s a többi felsővidéki városokat érintve Németországba, majd Francia s Angolországba át Amerikába utazásának végpontjára. Szándéka ezután Japanon s Indián át hazájába, Ispahban visszakérülni. Ugya legalább még 3 estendőtt fog igénybe venni. Nálunk csak két előadást rendez, melynél a francia nyelvet használja.

A nagy hőség ellenszere, mely néhány nap óta a valóban összes időjárás-t felzárta, az uszoda. A beszteczebányai uszoda most is Vrba uszómester vezetésére van bízva. Az uszómester mindenre kiter-jeszti figyelmét, a mi a közönség javát elő-mozdítja. Megjegyzük, hogy a furdóbbi kilépőknek jó friss sörrel is szolgálunk.

6 terve, ott, hol most kórákás, törmekék képez dombokat, esztendőre már fenyofták fognak állani s kihelyni gyantás illajukat; ott, hol gördők vagy esaltn teszik ridéggé a telket, esztendőre már pompás virágok és eserjék fognak kedveskedni a szemnek. A látszat sokszor esik. Ridég költöben sokszor költői érzelmek tappannak s nem egy szorszára alatt nemis szív dobog. Van Turócban sok idegen földi növény, mely itt díszlik, pompázik, elbűvölí a szemelőt tavóból; de ha közelébe jóvünk, mérget lehel ki nekünk s rozsa bátása őli életünk. Szóval, Lozsi bácsi jó és praktikus gazda Helyesen tette a földmívelési miniszter, hogy őt nevezze ki állandó gazdasági tudósnak. Ő, mint mindenütt, úgy itt is megletel teladátának.

Velits Alajos a tudományokat is pártojta. Tagja az országos történelmi társulatnak, sőt mint ilyen többször vett részt annak vándorgyűléseiben. A társadalmi élet egyik mellőzöten tényezője ő s mintlogy ifoalati életét élni nem tud, a míveltséggel együtt a magyar szellemet híven ápolja. azért már két ízben tartott Turóc-Szent-Mártonban felolvasást sikerrel s egyszer a zivóváraljai magyar olvasókörben is tartott elővets előadást. Ez utóbbi társaságnak tiszteletbeli elnöke. Vannak érdemei hozzá.

Lozsi bácsi 68 éves férfi, tetterős, szilárd akaratú hompolgár. Kitűzete célját, kívánom neki, hogy azt elérje. Nem őlt ő hiába s ha vannak is hibái, mint például sokan következetlenséggel, mások tres hús-szággal, és ismét mások őző hízkelésével vádolják, éreányi sokszorosan felülmúlják hibáit. Vessen rá követ a büntelen!

Ime! ezen férfi megérdemelte, hogy június 23-án egyháznak hívei, rokoni, barátai és tisztelői megjelentek házában,

megünnepelték az ő egyházi felügyelőségé-gének 25-iki évfordulóját. Jubileuma, mint már föntebb mondtam, egyszerű, de őszinte vala. As ivankafalvi egyház nagyobb kül-döntség által tiszteltget nála s a küldöntség vezetője Rosza János lelkész talpraesett beszéde után jegyzőkönyvi kivonatot adott át neki, melyben a jubileans érdemei vannak méltatva és megörökítvi. A filialis is mint tiszteletek küldötteik által. Ezekon kívül képviselő volt a tot prouai, príbezi, hájt, zátrusai és turóc-szent-mártoni egyház. Ez utóbót Mudróf Pál, a zátrusait Záturcecky Tamás úr képviselte felügyelői minőségben. Zaturcecky Tamás egyháza nevében csinos koszorút nyújtott át a jubileusnak. Az espre-rességet képviselte Hudza fősperes és Jeszenszky János erperességi felügyelő. Az egyházak siettek ivankafalvi testvérük örö-meiben osztozni. A tiszteleteket díszbeidél követte, mely igen kedélyesen folyt le. Sikerült toasztokat mondottak a hízi gazdára Hudza fősperes. Jeszenszky F. erperességi felügyelő, Mudróf Pál, Zaturcecky Tamás. Akantisz Rozsó zivóváraljai közalapítványi erdömester és mint a zivóváraljai állami tanítóképezdek igazgatótanácsosát ellette a jubileust Miháltska István képezdi tanár. Valóban szép nap volt ez Velits Alajos életében, de biztosíthatok akaróit, hogy ez becsületes, hál munkával, törhetően buzai-szággal megérdemelt nap volt.

Ezek után leteszem tollamat, kívánva a jubileusnak, hogy még sokáig szolgálja egyházát, hazáját; kívánva Turócmezégnek, hogy adjon Isten neki sok ily munkás, hasznos polgárt!

M.

KÜLÖNFÉLÉK.

Rakovszky István, kerületünk kiváló tehetségű orsz. képviselője f. hó 18-án adott széklet az országgyűlés közelében lefolyt munkálatairól. Mint maga kinyilatkoztatta, nem akart ő nagy beszédet tartani, hanem inkább baráti körben elbeszélgetni arról, a mi legközelebb a törvényhozás terén történt. Beszéde folyamán meggyőződött arról is, hogy kerületünk bírása lehet képviselőjére, mert tevékeny és sokoldalú munkássága által képviselő társai bizalmát is kiérdemelte; erre mutat azon kitüntetés, hogy úgy a delegációban, mint a képviselőházban több fontos ügy előadásával őt bizták meg. Beszédét többször szakították meg helyesléssel és eljénzéssel a hallgatók. Magyar beszéde után tölét is tartott beszédet, ezután pedig Lehoczky Lajos beszélt szintén tölét. A nagyszámú érdeklődő hallgatók között ott láttuk Justh Kálmán főispánt is.

Valeta. A bányászati és erdészeti akadémiát végző polgárok ez évben fényesen tartják meg valétájukat. Az előbbi években divó szokás szerint a Csökligetben nyári-mulatságot rendeznek, mely július 30-án vájra a tanczólo s mulató közönséget. Az érdeklődés e júliusi iránt igen nagy, s előre is jó sikert írólnak neki. 31-én ban-kalmából kiadott programja nagy változa-szágokt ígér, a mennyiben 23 színműt tartal-maz három részletben. Előadásai Budapest-en az Orpheumban, a hóv a telen át szerző-dette volt úgy szintén más nagy városokban kiváló tetszésben részesült. Beszteczebá-nyán Korintucziára indul, innét pedig Rozsahegyret s a többi felsővidéki városokat érintve Németországba, majd Francia s Angolországba át Amerikába utazásának végpontjára. Szándéka ezután Japanon s Indián át hazájába, Ispahban visszakérülni. Ugya legalább még 3 estendőtt fog igénybe venni. Nálunk csak két előadást rendez, melynél a francia nyelvet használja.

Rozsahegyri r. kath. iskolákra vonatkozó legutóbbi közleményünkre a tanítótes-tület nevében egy nyilatkozatot kaptunk, mely azonban a magyar nyelv tanítására vonatkozólag semmit sem mond, inkább csak személyesedik, éppen azért magának a tanítótesületnek érdekében nem láttuk szük-ségesnek közzé tenni.

Tűzoltók mulatsága. A selmecei tűzoltók múlt vasárnap sikerült mulatságot rendeztek a Csökligetben. A mulatság sikerültt meg az a körülmény is biztosította, hogy ez évben sehogysem volt kedvező az időjárás hasonló mulatságok tartására. Egyezbirant meg volt a főkekél magában a mulatságot rendező egyesületben is, melynek minden egyes tagja, de a vendégek is kitűnő jó kedvben vették ki részüket a finnei kirán-dulást is pótló eme jó alkalomból.

A szerb királyné Turóc-Szt.-Mártonban. F. hó 17-én, hogy a szerb királyné Tátrafüredről visszatartott Szilácsra, városunk intelligens lakói közül sokan kimentek a vasúti állomásra, hól lelkes éljenekkel s Rákóczyindulóval fogadták a királynét, ki meghajlással köszöntte meg a szives figyelmet.

Ezüst zsebrót bocsátott áruba a napokban Selmecezen egy korponai zöldségáros ember; olesón adta volna, mert hisz neki nem sokba került. Balázs óraműves azonban élvén a gyantapírral, nem vette meg az olesó árát, hanem feljelentette az esetet a selmecei rendőrségél, hól aztán küszl, hogy az atyai órá a sz. autali ut mentén talála.

A zátrusai ágost. evang. egyház f. hó 18-án tartott közgyűlése alkalmával felügyelője Dávid Ferenc, turóc szt. mártóni kir. aljárásbírói választotta meg egyhangulag.

Aranyhál a kutban. Selmecebánya ma-holnap nemcsak aranyról, de aranyhalairól is híres lesz. A napokban ugyanis két ízben találtak egyik közkútjában aranyhalat, melyet nagy utjángások között halásztok ki a vizért jött eszedégek. — Az aranyhal valószínűleg a Vöröskút-tól került a felsőpaci kútba.

Uj pósta. Turócmezé Kis-Selmece községebén közelébb pósthivatalt rendeztesítettek.

A gyermektelep mulatsága. A széklaui szüneti gyermektelep majálsa e hó 22-én kitűnően sikerült. A mulatsághoz nemcsak a 63 kétrétnás budapesti gyermek készült, de Selmeceváros közönsége is, így aztán nem is hiányzott ott semmi, a mi „nem szájuk ingere.“ Még a jó szülöket is pótol-ták a jószívű selmecei nők, akik örömetk lettek abban az érdekes osztokodásban, melyél kitűrlt a kosár és üveg tartalma, a nélkül, hogy az osztokodók összeveszték volna. A kis sereget már korá reggel utnak

indította Zahorai plébános és Szabó fővárosi tanár Selmece felé, zenezóval adták tudtára a közönségnek, hogy ma majális leszén, míndenekelőtt azonban Péch Antal minisz. tanácsosnak s a város polgármesterének mondottak szépen összhangzó énekben hála-s köszönetet azon jötevényéért, melyben miként részöl részesültek. A közönség rokonszenvvel fogadta a kis vendégeket s a mint a fútezázn pihenőt tartottak, több kereskedő jó reggelivel lepte meg őket, mit is jó étvágygyal elfogyasztva — jutott a tarisznyába is, — ujjab erővel s vígan vonultak a tanczómulatság színhelyére: Ronyára, hól aztán térső estig vígadtak, lakmározva, fánzólva kérésztéjéteket jázta. A rendezők igen helyesen a gyermekeknek juttatták a mulatsághól az országyulást, így aztán a mulatság igazi gyermekmulatság lett.

Himpfner Béla beszteczebányai főgym-nasiumi tanár a vallás s közoktatási minis-ter által a jászberényi főgymnasiumhoz igaz-gatóvá nevezetett ki.

Az aratás vidékünkön is megkezdődött. Általában el lehet mondani, hogy jó kö-zép termésűk lesz, különösen ha a ta-vasziakat valami esapás nem éri.

A kolera életet is ad nemcsak halált hoz; életet ad azon ülvívintözökdeseknek, melyekre nem is gondolnánk tán, ha a „feketé asszony“nem rémitgette bennünket. Ime a vöröskereszt egyeték kebelében is megindult az élet; szerkeszkedik a közpott s munkára hívja fel a főkegyeket el. Sajnos, hogy némely fiók évek óta nem fejt ki tevékenységet; míndpául a selmecei sére most tétetik meg a kísérlet. Vajjon felmad-e a „feketé asszony“ jötének hí-rére? ... hisszük hogy feltámad.

Az új törvények és Ráth Mór. (Bekul-detel). Becces Lapja a „Felvidéki Híradó“ utóbbi száma azt a hirt hozta, hogy az új törvények közül Ráth Mór többséket kiadott. E szerint egy új és örvendetes ténynyel állunk szemben, mely nem oly csekély je-lentőségű, mint sokan gondolnák. Eddig ugyanis rendszeren a törvény életbelepte után került a közönségnek bírtokába az új tör-vény, vagy hátrányára a közgazdaságnak. Ez újítás nagy jelentőségű s mért is ózín-tén üdvözölöm s velem együtt bizonyára sokan.

Fiume! Melyik? a magyar tenger gyöngye, vagy a másik? Hát amaz is, még a Fiume e. közöly is; mindkettőtől érde-mes megemlésköznünk. Amaz oda emelte temérdek áldozattal a magyar koromány, hogy megvan neki minden alapfeltétele, melyvel első rendű tengeri kikötővé s kereskedelmi városá válhatnék s kizárólagos átmenője s legkészségesebb közvetítője lehetne az anyaországban. — De mégsem, a legfőbb feltétele még mindig hiányzik a magyar tenger gyöngyének, bár már egy emberöltőre annak, hogy a lánglélek ama hívó szava „tengerre magyar!“ felhangzott; hiányzik bennünk anyagi érdeklünk igazi fellegása, hiányzik a közérdekeltség hazánk egyedüli kikötő városá iránt. E hiány betölésén fáradozik a másik Fiume: a közöly, mely szintén a „Tengerre magyar!“ jelszót hangzattja, de e mellett azt is, hogy „Házadnak használj.“ — Ez utóbbi felhívást pedig akkor követnők, ha szükségleteink fedezése céljából nem Hamburghoz, nem Triesthez, Bészhez fordulnánk kizárólag, de a mi tengerpartj városunkhoz, melynek révén épí mi minőségben s árban, hacsek nem jobban és olesóbban kaphatjuk meg azokat mint amott s e mellett hazai városnak adnók pénzünket, mitől eddig idegen városok gazdagodtak meg. — Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy minden szükségletünk Fiuméből fedezünk, inkább csak az u. n. colonbál ezikkre szoritkozunk, mert tudjuk, hogy ezekre nézve Fiume előnyösebb bármely városnál is. — Örömmel constatál-hatjuk azt, hogy vannak hazánkban vidékek, melyek kizárólag onnan szerzik be ezen ezikkeiket s nincs onk ezt megbánni. Ha hazai kereskedőnk e nemű megrendelese-iknek csak 1/3 részét tennék meg Fiumé-ban, úgy sokat tennének arra nézve, hogy a felhangzott Tengerre magyar! el ne han-gozzék s Fiuménk igazi kínosó legyen a magyar hazának.

